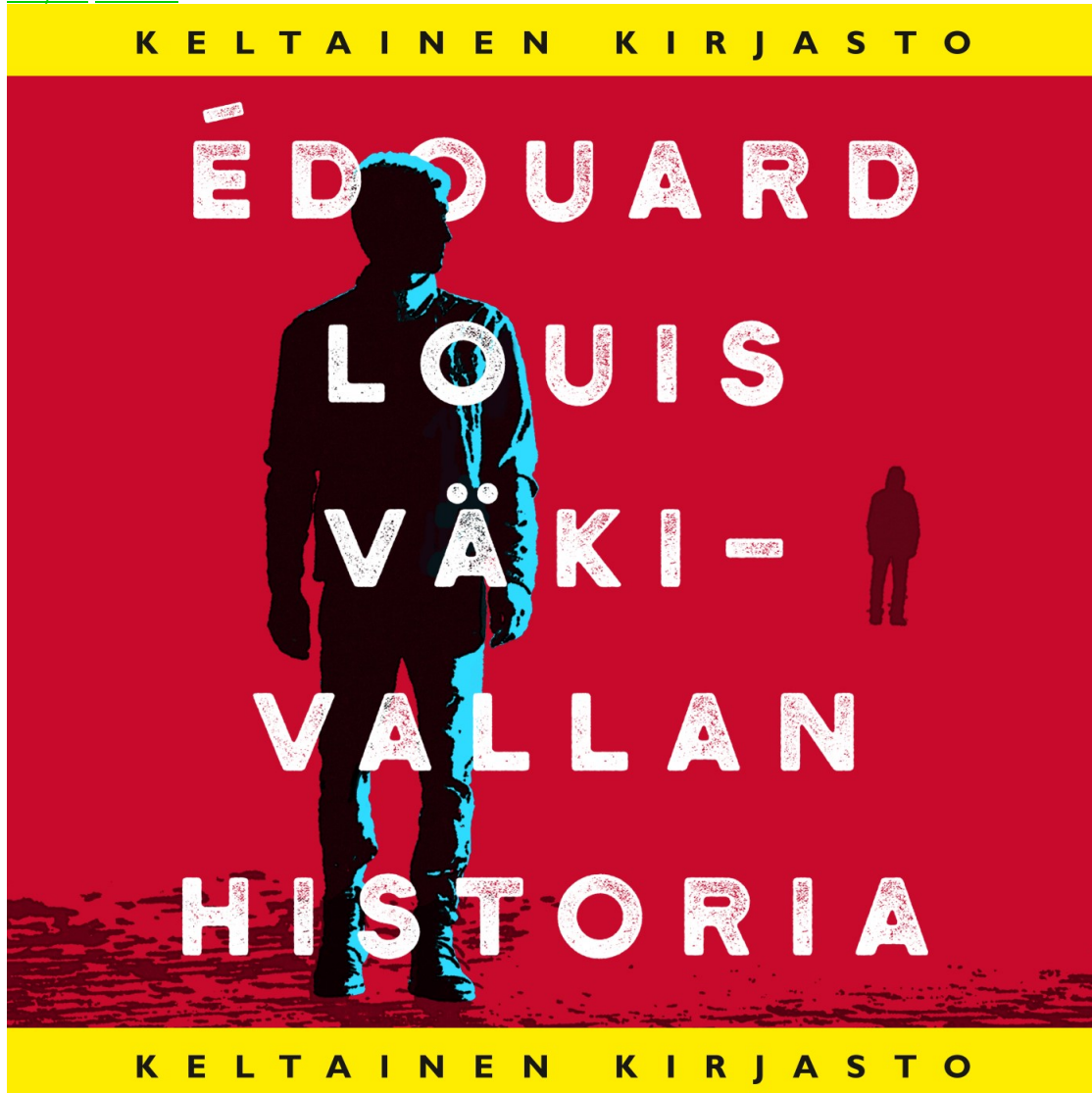

Édouard Louis: Väkivallan historia

[AM/30 ADMIN](#)

Viha kulttuurissamme – MIRVA KARKINEN (25.9.2020)

Édouard Louis kirjoittaa uusimmassa teoksessaan henkisestä, fyysisestä ja seksuaalisesta väkivallasta. *Ei enää Eddyn* tekijän uusi romaani *Väkivallan historia* (Histoire de la violence, 2016) rakentuu jouluyön tapahtumien ympärille: ranskalainen Édouard tuo kotiinsa tuntemattoman miehen, Redan, ja päättyy raiskauksen ja tapon yrityksen uhriksi.

Teoksen ydintapahtumat esitetään jo tarinan ensimmäisessä lauseessa:

“Piileskelen oven takana ja kuuntelen sisartani, hän kertoo että muutama tunti sen jälkeen, kun pöytälaatikkoon taittelemani rikosilmoitus sai nimen *tapon yritys* – kutsun sitä paremman puutteessa yhä sillä nimikkeellä, vaikka heti kun ilmausta käyttää, tulee ikävä tunne että tarinani vääristyy – sisareni siis kertoo, että muutama tunti sen jälkeen minä lähdin kotoa ja menin portaat alas.” (s.7)

Koska tarinan merkittävimmät tapahtumat paljastetaan lukijalle jo ensimmäisten virkkeiden aikana, kerronnan painopiste on väkivallan historian erittelyssä ja uhrin oikeuksien toteutumisessa. Raiskatuksi ja lähes tapetuksi tullut Edouard joutuu kamppailemaan saadakseen lääketieteellistä, juridista ja henkistä apua tapahtumien jälkeen, eikä edes kertojan lähipiiri tunnu ymmärtävän uhrin ahdinkoa.

Perhepiiristään erilleen ajautunut Édouard palaa traumaattisten tapahtumien jälkeen siskonsa Claran luokse maaseudulle ja kuulee oman tarinansa sisaren referoimana. Kertomus sisältää vääristelyä, liioittelua, epäkohtia ja siskon omaa pohdintaa. Claran hengästyttävät monologit syövät kerronnassa tilaa Édouardin omalta ääneltä, mikä korostaa entisestään väkivaltarikoksen uhrin heikkoa asemaa: Édouard joutuu pinnistelemaan saadakseen tarinansa ymmärretyksi ja kuulluksi. Sama asetelma toistuu pitkän kertomusta: viranomaiset ja lääkärit vaativat kertojaa toistamaan tapahtumien kulkua niin monesti, että Édouard lopulta uupuu omien kokemustensa todisteluun ja jatkuvaan vakuutteluun.

Tarinan monipolvinen ja poukkoileva kerronta alleviivaa teoksessa esitettyjä näkökulmia ja tulkintaeroja. Narratiivina toimii koko teoksen ajan Édouard, mutta usein hän viittaa tapahtumiin siskonsa kertomina. Claran monologit taas viittaavat Claran ja Édouardin välillä käytyihin keskusteluihin, joita ei missään vaiheessa esitetä lukijalle sellaisinaan. Lähes koko teos rakentuu näin ollen referaateista ja usean eri keskustelun kautta kiertäneistä tulkinnoista. Lukijan onkin mahdoton tietää, puhuuko Clara aina totta. Lukijan on myös vaikea arvioida, muistaako Édouard tapahtuneet oikein. Tulkinnanvaraisista kerronnan pirstaleista rakentuu lopulta raadollinen tapahtumien verkko, joka kulminoituu jouluyön tapahtumiin.

Kääntäjä Lotta Toivanen on suomentanut Claran kerronnan poukkoilevaksi puhekieleksi. Claran värikäs, jopa arkinen tyyli puhua asioista eroaa selvästi Édouardin akateemisesta kerrontatavasta. Kerronnan erot korostavat hahmojen erilaisia elämäntyylyjä ja suhtautumista rikoksiin. Useassa kohdassa Clara syyllistää Édouardia ja sätii tämän toimintaa. Ilmiö ei ole väkivallan uhreille vieras, sillä esimerkiksi raiskatuksi joutuneet ihmiset kokevat merkittävässä määrin syyllistämistä, vähättelyä ja halveksintaa. Tämä näkyy jopa lainsäädännön tasolla, sillä useissa valtioissa raiskauksen määritelmään vaikuttavat itse tekoon liittymättömät aspektit, kuten käytetyn väkivallan määrä ja uhrin vaatetus. Myös Édouard joutuu todistelemaan tapahtumia ja tarjoamaan näyttöä fyysisestä väkivallasta: kerrontansa tueksi hänen on käytävä nöyryyttävissä tutkimuksissa, joissa etsitään raiskauksen jälkiä todisteeksi tapahtumista.

Yhdeksi teoksen merkittävimmistä teemoista nousee uhrin suhde omaan tarinaansa. Kertomuksen repiminen ja ripotteleminen eri tahoille toteutuu jo monipolvisen kerrontaratkaisun myötä, mutta ilmiötä korostaa myös narratiivin jatkuva pohdinta asiaan liittyen. Nöyryyttävän ja uuvuttavan juridisen prosessin eri vaiheissa Édouardo sanoittaa suhdettaan eri tavoin:

“En tunnistanut enää omaa kertomustani. En tunnistanut enää omia muistojani kertoessani niistä; poliisit esittivät kysymyksiä, jotka pakottivat minut kuvaamaan Redan kanssa viettämäni yötä toisin kuin olisin halunnut, enkä tunnistanut enää omaa kokemustani siinä muodossa, johon he kertomukseni pakottivat ”. (84)

Édouardin vaihteleva tarve puhua tai vaieta tapahtuneesta kielii ammatillisen avun puutteesta ja lääketieteellisen sekä juridisen prosessin kohtuuttomasta uuvuttavuudesta. Teos voidaankin nähdä läpileikkauksena yhteiskunnan monipolvisista systeemeistä, joissa uhrin auttaminen ja aito välittäminen eivät ole keskiössä.

Väkivallan historia nostaa esille länsimaisen yhteiskunnan normalisoituneita rakenteita, jotka olemassaolollaan ylläpitävät väkivallan ja vihan kulttuuria. Tällaisia rakenteita edustavat Louisin teoksessa esimerkiksi poliisiviranomaiset, joiden huomio tapahtuneen sijasta kiinnittyy raiskaajan etniseen taustaan. Raadollisen rehellinen romaani myös paljastaa välähdyksiä siitä, miten tällaiset eriarvoistavat rakenteet pääsevät syntyään: Kuunneltuaan viranomaisten rasistista pohdintaa ja jouduttuaan alleviivaamaan jatkuvasti Redan kabyylitaustaa päähenkilö tunnustaa muuttuneensa itsekin rasistiksi:

“Minusta oli tullut rasisti. [- -] Yritin salata Cyrililta, että tunsin oloni turvallisemmaksi silloin kun lähelläni käveli joku jonka tunnistin valkoihoiseksi amerikkalaiseksi tai saksalaiseksi”. (184 – 186)

Esimerkki tuo esille yhteiskunnallisten rakenteiden normalisoitumiseen liittyvän prosessin ja taipumuksen vahvistua yhteisön sisällä. Viranomaisten avoin rasismi kertoo myös siitä, miten vaikeaa rasismia ja vihapuhetta on tunnistaa rakenteiden sisältä käsin.

Édouard Louisin *Väkivallan historia* on autofiktiivinen teos väkivallan yhteiskunnallisista rakenteista ja kulttuurista. Kirja tuo surullisella tavalla ilmi uhrin vähäpätöisyyden ja heikon aseman, sillä kuten tässäkin tarinassa, useinkaan rikoksen tarina ei lopulta ole kokijan omaa omaisuutta. Oikeuden hakeminen ja avun etsiminen pakottaa väkivaltarikoksen uhrin kivuliaan ja epäoikeudenmukaisen prosessin läpi, joka itsessään vähättelee uhrin kokemuksia.

Louisin teos voidaankin lukea avoimeksi kritiikiksi länsimaista oikeuskäsitystä kohtaan. Kirjaa lukiessa voi ajatella, ettei teoksen nimi viittaa vain jouluyön yksittäisiin rikoksiin, vaan yhteisön rakentamaan ja ylläpitämään väkivaltaiseen järjestelmään.

Louis, Édouard (2020) *Väkivallan historia* (“Histoire de le violence”, 2016). Tammi, Helsinki.

Mirva Karkinen on Helsingissä asuva kirjallisuuden opiskelija Jyväskylän yliopistosta.